

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Abruzzo & terra di Lavoro

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Abruzzo & Terra di Lavoro.

534

*Regio unde ducta
Situ.*

Soli fertilitas.

Flumina.

Montes.

HAC Tabula duæ regiones in Regno Neapolitano pergrandæ succedunt, *Apurium* & *Terra Laboratoris*. Priorem *Apurium*, *Abruzzo* vernacule hodie vocant Itali. Fines ejus constitui solent ab Ortu Apuli Dauni cum amne Phiterno: ab Occasu Sabini & Picentes cum Truento fl. qua Septentrio est, Mare Hadriaticum: qua Meridies Picentini, Campani, Marfi, Equicoli, secundum Apenninum Montem ultra citraque ex parte habitantes. Regio summa gaudet Cæli salubritate & incredibili Incolarum frequentia: amœna est & commoda versus Mare, sed montibus aspera in Mediterraneis. Præter alia Crocum abunde mittit, nutritque Animalia innumera. Hodie hujus tractus Caput *Aquila*. Condidisse eam perhibent Langbardos: Carolum inde Martellum vel ut aliis placet, Fridericum I Imp. mœnibus cinxisse, muniisque: Colonis Civium jure, & civitati *Aquila* nomine adsignato ab signo Cæsareo, vel potius ab fausto *Aquila* nomine. Ea autem brevi maximis incrementis ita auxit, ut civitatum reliquarum principatum in hac regione facile nunc obtineat. Sunt præterea *Guastrum Amontum* vernacule *Guastrò di Amone*: Plinio Melæque *Histonium*: *Istonium* Pt. sine aspiratione. *Lancianum* celebre Emporium: quo quotannis mensibus Majo & Augusto Italiæ, Inlurici, Siciliae, Græciæ, Asiæ & reliquarum mundi partium Negotiatores ad frequentissimum conveniunt Mercatum. *Sulmo* Σουλμων Pt. & Σουλμων Str. Hodie *Sulmona* est teste Leandro: aliquibus male *Sermone* dicitur. Vrbs est pulchritudine loci, frequentia populi, aquarum abundantia in primis nobilis. Ovidii patria. *Chieti*, vel *Civita Cheto* vulgo, Vrbs Archiepiscopalis. *Asculum* antiquissima Civitas, *Asclum* Antonino. Plin. nobilissimam *Piceni Coloniæ* appellat. Iacet plano patuloq; campo, munitissimo in loco, in cœnibus firmis. Ab una parte Mons sublimis in quo sita est Arx: ab altera Truentus ripis præ altis munit. *Beneventum* auspiciatus mutato nomine, quum initio appellaretur *Maleventum*, ab *Malo Vento*, quem injuriosum & horribilem saepe patitur, *Beneventi* vulgo. Situ urbs est admodum oportuno, & amœno, summa agrorum bonitate præstans. *Sora* vicina est Liri Amni: populo haud infrequens, tituloque Ducatus ornata. *Aquinum* Pt. Nobilitavit hanc patriam suam *Thomas* magnus Philosophus, *Aquinas* hinc cognominatus. Nomen retinens collapsa pene jacet, vestigia præferens pristinae amplitudinis: Comitatus habens titulum. Reliqua describere Opida chartæ angustia prohibeor. Flumina hic *Phiternus*, quo Samnium ab Apulia dividitur: *Fortore* vulgo. Ejus in Tiferno monte fons est, haud procul a Boviano. Exonerat se in Mare Hadriaticum juxta Lesinensem Lacum. *Tifernus* quod *Portuosum* notat Plin. *Asinella*, *Sensus*, *Sangrus*. Sunt item *Morus*, *Feltrinus*, *Pescara*, *Aternus*, *Rosentus*, *Oria*, *Liberata*, *Salinus*, *Plumba*, *Vomanius*, *Turdinus*, & alia. Montes porro in Samnitibus adeo sunt excelli, ut etiam ipsos Apenninos superent. Inter eos *Mons Virginis*, ob D. Mariæ Templum nominatissimus. *Maiella* amplitudinis vastissima ad censu difficillimus, rupibus asperissimus. Cacumen perpetua nive tegitur: multa herbida habet prata: plurimos effundit Fluvios: Silvæ superbit immensis, Ferarum copia scatentibus: præcipue Vrforum: Rupibus etiam abruptis horret plurimis. Sunt & Inga Apennini: quæ *Montes Tremuli* vocantur.

TATA

Regio.
Suum.

Soli qualitas.
Imperium majo-
rum.

Urbes.

Terra Laboris, Terra di Lavoro, Regio hæc audit hodie. Ea dicta olim Campania. Fines ejus, ut videre est apud Strab. Ptol. & alios, ad Occasum Liris, Latium ad alteram relinquens oram; ad Septentrionem, Samnitium Montes; qua Ortus est, Silarus Fluvius, Lucaniam hinc dirimens, partque Agri Samnitium quos dixi: qua Meridies: Mare Tyrrhenum sive Inferum. Vere Campus est Campania in quem Natura luxurians effudisse videtur largissimo Sinu quidquid usquam est Deliciarum, Amœnitatum, Gaudiorum & Oblectationum. Paradisus vere Italix. Tam incredibilis ibi rerum est fertilitas. Principatum habuerunt olim in hac regione varii Populi, de quibus Strabo lib. v. Et Plin. lib. 111 cap. v. Opici, cognomine Anfonis, Ofci, Cumani, Tusci, Samnites, qui postremum a Pop. Rom. debellati sunt. Hæc in genere paucis de Campania: jam nunc specialior me vocat ejus descriptio, & primum Urbium. Caput Campanix Regni que Neapolitani Metropolis Neapolis in Numismatibus dicitur. Nomen hodie retinet, Neapoli vulgo audiens. Spatium amplectitur magnum inter mare colliumque amœnissimorum radices ædificata magnifice: Muris firmissimis: Propugnaculis, Turribus, Castellisque, præsertim jussu Caroli V, cujus jam nunc pariet Nepoti, ut sit quasi inexpugnabilis, munita. Fossas habet LXXX pedes profundas: Portas octo: Forz ampla. Fontes publici, ex quibus aqua limpidissima nunc Lanceæ altitudine, nunc duorum capitum crassitudine, nunc per centum fistulas profilit, sunt innumeri. Forma est oblonga, seque in modum dimidiatæ Lunæ incurvans. Circuitus olim 111, nunc, prolato pomerio, v. milliarium. Aere gaudet permolli & placido: hiemen vix sentit. Aedes hæc Vrbs cum Divorum tum hominum habet ornatissimas: arces invictissimas. Academiam etiam ab Friderico 11 Imp. institutam: ad quam Studioforum ex toto regno magnus fit concursus. Sunt & Bibliothecæ aliquot, in quibus primi loci D. Dominici. Ager suburbicatus, vicinique colles amœnissimi sunt & jucundissimi: Frumenti, Vini, variorum Fructuum, Herbarum, Florum, rerumque omnium, ad Hominum Animaliumque necessitatem, voluptatem, delicias facientium feracissimi. Multa de hac Vrbe brevitati fludens prætereo. Sunt & aliæ, Capua Vetus & Nova. Vetus nulli non Latinorum Scriptorum nota. Splendor ejus, amplitudo & magnificentia ab omnibus summopere passim celebratur. Visuntur hodie ejus altero ab Nova Capua lapide peringentes ruinae, juxta Templum D. Mariæ Gratiarum. Nova Capua ex Antiquæ dirutae rumis coepit excitari, feliciterque crescere, quam conspicere jam nunc est aditam sinistræ Vulturni ripæ, duodecimo ab Mari lapide, in planici, satis magnificam, commode habitata, sed infrequentius: litratam silicibus, plateas habentem rectas, altaque ædificia. Adluit eam ab Ortu & Septentrione Vulturinus, indeque in Occasum reflectitur. Pons est supra amnem ex lapide insignis. Teanum cognomento Sidicinum. Desertum hodie Theano vernacule dicitur: Episcopatus nihilominus titulo nobile. Calvi opidum Episcopatus dignitate superbiens: Colles Virg. Cuma Str. & Ptol. aliisque Græcis. Nunc hæc omnia fere coniderunt, oppletaque jacent ruinis, ut tamen undique amplissimorum operum velligia satis agnoscantur.

Sunt

Sunt etiam *Aversa, Caserta, Nola, Summa, Puteoli*, atque alia minorum gentium Opida. Inter Lacus paludif-
 que, quæ Campaniæ, loci principis sunt *Lucrinus & Avernus*. Tribuuntur & Campaniæ *Linterna Palus, Po-*
peria & Statina Paludes. Flumina sunt *Liris*, qui suscipit dextra quidem *Fibernum, Cosam, Alabrum, Trerum, &*
 alios. Sinistra vero *Casinum, Melfam, & Omnem*. Liri succedit *Vulturinus*. Hic amnes torrentesque multos
 colligit: inter ceteros, dextra quidem *Cusānum, Corretum*: Sinistra *Freddum, Pratellum, Sabbatum, Isclerum, &*
 alios. *Glanis* item *Linternus, Sebetus, Sarnus, Furor, Ebohis, Silarus*. Montes huc pertinent *Gaurus, Massicus,*
Falerus, alii, ut *Vesuvius, Pausitypus, Misenus, Culma, Mons Christi, Taburnus, Yfata, Planus, Astrunus, &*
Trifolonus. In Regno autem Neapolitano hi sunt Principatus & Dominia: Principatus x, *Ascoli, Bisignano, E-*
voli, Melfi, Melfetta, Monchecole, Squilaci, Sligliano, Sulmona, Venosa. Ducatus xxiii, *Andri, Amalphi, Ariano,*
Asi, Bojano, Costrovillari, Gravina, Martina, Montalto, Monteliano, Nardo, Nocera, Popoli, Rocca di Mondra-
gone, S. Petro in Galatina, Seminara, Sessa, Somma, Sora, Tagliacozzo, Termoli, Terra nova, Traiutto. Marchionatus
 xxx. Comites de Statu li v: Domini xv: Barones titulati ccccliii. Archiepiscopus & Suffraganei in hac ta-
 bula ex provinciali Romano sunt. In Aprucina & Marficana Provincia Episcopus hi, *Aquilensis, Forcanensis,*
Marsicanus, Uulvensis seu Sulmonensis: Theatinus, Adiensis, Pennensis, Aprutinus seu Teranus. Archiepiscopus
Beneventanus: hujus Suffraganei *Telesinensis, Agatha, Alphenensis vel Alpharenensis, Mons Marani, Mariano opi-*
nor, Avellanensis, Vicanenensis, Arianensis, Bojanensis vel Rojanensis, Asculanensis, Nucerinus, Tertibulensis, Traco-
nensis, Vulturarenensis, Alaricensis, Ferentinensis vel Florentinensis, Civitatis, Termelensis, Lesinensis, Frequentinensis,
Triventinensis, Biminensis, forte Bonia, Vadiensis vel Gadiensis Musanensis, S. Marie. Archiep. Neapolitanus, cui
 subsunt *Aversanus* exemptus, *Nolanus, Puteolanus, Cumanensis, Acerranus, Iscalanus*. Archiep. Capuanus, cui
 parent *Theanensis, Cakvensis, Calmonensis, Suesanus, Venafranus, Aquitanensis vel Aquinatensis, Iserniensis, Caserta-*
vensis, Cajaciensis, Casinensis exemptus. Archep. *Amalfitanus*, ei subsunt *Capricanensis, Scalensis vel Camensis, Mi-*
norensis, Siteranensis. Archiep. *Salermitanus*, Caput *Aguensis, Policastrensis, Nusantianensis vel Nuscanensis, Sar-*
nensis, Acervensis vel Acernensis, Marcicensis, Revidellensis exemptus. Archiep. *Surrentinus*, cui subsunt *Lobrensis, Sal-*
pensis, Aquensis vel Equensis, alias Vicensis vel Vicanus, Castellimaris vel Stabienensis. Atque hæc de hac Regni Neapo-

Lacus.

Flumina.

Montes.

Yyy

SEQUITUR